

УДК 343.14

DOI: 10.33098/2078-6670.2019.7.19. 137-144

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ І ЗМІСТ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ «ОБҐРУНТОВАНА ПІДОЗРА», «РОЗУМНІ ПІДСТАВИ ВВАЖАТИ» ТА «ЙМОВІРНА ПРИЧИНА» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КРАЇН АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Крет Галина Романівна,

кандидат юридичних наук, доцент, суддя Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, вулиця Пилипа Орлика, 4а, м. Київ, 01043, Україна

e-mail: kret_galina@i.ua

Мета. Метою статті є розкриття сфери застосування і змісту стандартів доказування «обґрунтована підозра», «розумні підстави вважати» та «ймовірна причина» у кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи. **Методика.** Методика полягає у здійсненні комплексного аналізу положень кримінального процесуального законодавства та сформованої судової практики і формулювання на цій основі відповідних висновків. Під час дослідження використовувалися такі **методи** наукового пізнання: порівняльно-правовий, системно-структурний, структурно-функціональний, формально-юридичний. **Результати.** У процесі дослідження окреслено сферу застосування стандарту доказування «обґрунтована підозра» у кримінальному процесі Сполученого Королівства та, з урахуванням існуючих у судовій практиці тенденцій до її розширення, – у кримінальному процесі США, вказано на критерій його відмежування від стандарту доказування «розумні підстави вважати» у випадках затримання особи та її особистого обшуку за відсутності ймовірної причини для арешту, встановлено зміст цього стандарту доказування. Охарактеризовано сферу використання стандарту доказування «розумні підстави вважати» у кримінальному процесі США і Канади та розкрито його зміст, у тому числі шляхом виокремлення залежно від виду процесуальної дії, що підлягає проведенню, кола підстав, які належать до числа «розумних підстав вважати». Досліджено сферу застосування стандарту доказування «ймовірна причина» у кримінальному процесі США й охарактеризовано його зміст, у тому числі шляхом визначення залежно від виду процесуальної дії, що підлягає проведенню, кола причин, які належать до числа «ймовірних». **Наукова новизна.** У процесі дослідження, з урахуванням положень кримінального процесуального законодавства країн англосаксонської правової системи і сформованої у них судової практики, комплексно розкрито сферу застосування і зміст стандартів доказування «обґрунтована підозра», «розумні підстави вважати» та «ймовірна причина». Із урахуванням сфери їх використання, сформульовано визначення змісту кожного з наведених стандартів доказування. **Практична значимість.** Результати дослідження можуть бути використані у законотворчій діяльності під час внесення змін і доповнень до кримінального процесуального законодавства України у частині удосконалення системи, сфери застосування та змісту стандартів доказування.

Ключові слова: стандарти доказування, обґрунтована підозра, розумні підстави вважати, ймовірна причина, кримінальне провадження.

G. Kret

PhD, Associated Professor, Judge of the Cassation Criminal Court within the Supreme Court,
Pylypa Orlyka Street, 4a, Kyiv, 01043, Ukraine,
e-mail: kret_galina@i.ua

**THE SCOPE OF APPLICATION AND CONTENT OF THE STANDARDS OF PROOF
«REASONABLE SUSPICION», «REASONABLE GROUNDS TO BELIEVE» AND «PROBABLE
CAUSE» IN THE CRIMINAL PROCESS OF THE COUNTRIES OF THE ANGLO-SAXON
LEGAL SYSTEM**

Purpose. The purpose of the article is to ostend the scope of application and content of the standards of proof «reasonable suspicion», «reasonable grounds to believe» and «probable cause» in the criminal process of the countries of the Anglo-Saxon legal system. **Methodology.** The methodology is an implementation of a comprehensive analysis of provisions of the criminal procedural legislative and formed judicial practice and formulation on this bases of relevant conclusions. During research such **methods** of scientific knowledge were used: comparative legal, system-structural, structural-functional, formally legal. **Results.** In process of research the scope of application of the standard of proof «reasonable suspicion» in the criminal process of United Kingdom and, taking into existing in judicial practice trends in its expansion, – in the criminal process of USA is outlined, on the criterion of its demarcation from standard of proof «reasonable grounds to believe» in the cases of detention of a person and search of a person in the absence of probable cause to arrest is specified, the content of this standard of proof is found out. The scope of application of the standard of proof «reasonable grounds to believe» in the criminal process of USA and Canada is characterized, and its content is ostend, including by definition depending on the types of procedural action to be carried out of the circle of grounds, which belong to the «reasonable grounds to believe». The scope of application of the standard of proof «probable cause» in the criminal process of USA is researched and its content is characterized, including by definition depending on the types of procedural action to be carried out of the circle of causes, which belong to the «probable». **Originality.** In process of research, taking into provisions of the criminal procedural legislative of the countries of the Anglo-Saxon legal system and formed in its judicial practice, the scope of application and content of the standards of proof «reasonable suspicion», «reasonable grounds to believe» and «probable cause» is comprehensively defined. Taking into the scope of its application, the definitions of the content of each standard of proof is formulated **Practical significance.** The results of the research can be used in legislation activities during making changes and additions into criminal procedural legislative of Ukraine in the part of improvement of the system, scope of application and content of the standards of proof.

Key words: standards of proof, reasonable suspicion, reasonable grounds to believe, probable cause, criminal proceedings.

Постановка проблеми. У кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи широко використовуються стандарти доказування як стабільні, загальновизнані і такі, що відповідають встановленій практиці, правила встановлення за допомогою доказів фактів, які мають значення для кримінального провадження. У своїй сукупності вони являють ієрархічну систему, яка у кожній з країн вказаної правової системи зумовлюється особливостями нормативного регулювання порядку доказування у кримінальному процесуальному законодавстві та сформованої судової практики. До числа стандартів доказування, які використовуються у кримінальному процесі усіх країн англосаксонської правової системи, належать «поза розумним сумнівом» і «баланс ймовірностей» (із тим уточненням, що він, будучи «цивільним» стандартом,

застосовується під час кримінального провадження лише в окремих випадках). Поряд із ними, у кримінальному процесі країн вказаної правової системи застосовуються стандарти доказування «зрозумілі та переконливі докази» (США), «доказ, що породжує розумний сумнів» (Канада), «обґрунтована підозра» (Сполучене Королівство та США), «розумні підстави вважати» (США і Канада), «ймовірна причина» (США), «окремі достовірні докази» (США), «достатність доказів» (США і Канада), «повітря реальності» (Канада).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблематики стандартів доказування у кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи присвячені окремі наукові праці В.В. Вапнярчука, І.В. Гловюк, А.С. Степаненка, В.В. Степаненка та інших вітчизняних і зарубіжних вчених. Проте, предметом їх дослідження виступає, в основному, система стандартів доказування, які застосовуються в тій або іншій країні. Водночас, визначенню сфери застосування і змісту окремих стандартів доказування, використовуваних у кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи, присвячена недостатня увага науковців.

Постановка завдання. Розкрити сферу застосування і зміст стандартів доказування «обґрунтована підозра», «розумні підстави вважати» та «ймовірна причина» у кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» («reasonable suspicion») використовується у кримінальному процесі Сполученого Королівства та США.

У Сполученому Королівстві вказаний стандарт доказування застосовується на основі Закону про поліцію та кримінальні докази (1984 р.), який широко оперує терміном «розумні підстави для підозри» («reasonable grounds for suspicion»). Відповідно до п. 2.2 Кодексу А 2015 вказаного Закону, розумні підстави для підозри – це юридичний тест, який повинен задовольнити офіцер поліції перед тим, як зможе зупинити і затримати осіб або транспортні засоби для їхнього обшуку на підставі відповідних повноважень, наданих йому розділом 1 цього Кодексу (знайти викрадені або заборонені предмети) і статтею 23 Закону про зловживання наркотиками 1971 року (знайти контрольовані наркотики). Цей тест повинен застосовуватися до конкретних обставин у кожному конкретному випадку і складається з двох частин: (i) по-перше, офіцер повинен сформулювати у власному розумі справжню підозру, що він знайде об'єкт, для виявлення якого застосовуються розшукові повноваження, що дозволяють йому здійснювати пошук; і (ii) по-друге, підозра, що об'єкт буде виявлений, має бути розумною. Це означає, що для цієї підозри повинна існувати об'єктивна підстава, яка ґрунтується на фактах, інформації та/або відомостях, що мають відношення до ймовірності того, що об'єкт, про який йдеться, буде виявлений, та яка дозволить розумній людині дійти такого самого висновку, ґрунтуючись на тих самих фактах, інформації та/або відомостях. Офіцери повинні, таким чином, бути в змозі пояснити підставу для своєї підозри шляхом посилання на відомості або інформацію про неї чи про певну поведінку відповідної особи [6]. Таким чином, законодавство Сполученого Королівства передбачає застосування стандарту доказування «обґрунтована підозра» для здійснення затримання особи або транспортного засобу та їх обшуку.

На відміну від Сполученого Королівства, у США стандарт доказування «обґрунтована підозра» сформувався у судовій практиці. Водночас, його зміст був розкритий у ст. 1(40) Модельного КПК США, відповідно до якої обґрунтована підозра означає наявність доказів та інформації такої якості і надійності, що вони свідчать про те, що особа могла вчинити злочин [4, р. 37]. При цьому у коментарі до вказаної статті вказується, що стандарт доказування «обґрунтована підозра» може бути дотриманий, коли офіцер поліції на підставі конкретних об'єктивних фактів або висновків та з урахуванням власного досвіду вважає, що особа вчинила злочин. Вказаний

стандарт є частково об'єктивним і частково суб'єктивним та являє собою менший тягар, ніж «можлива причина», «баланс ймовірностей» і «поза розумним сумнівом» [4, р. 43].

Аналізуючи практику застосування стандартів доказування «обґрунтована підозра» та «розумно вважати» («розумні/обґрунтовані підстави вважати»), А.С. Степаненко вказує, що не всі американські суди проводять різницю між ними [1, с. 21]. Водночас, незважаючи на істотну наближеність сфери використання вказаних стандартів доказування, у судовій практиці відбулося чітке розмежування підстав їх застосування. Зокрема, у рішенні у справі «Terry v. Ohio» (1968 р.) Верховний Суд США вказав, що офіцер поліції може зупинити особу на вулиці та здійснити її поверхневий огляд за відсутності ймовірної причини для арешту, якщо він має обґрунтовану підозру, що особа вчиняла, вчиняє або збирається вчинити злочин, чи розумну віру, що особа може бути озброєною [7]. Тобто стандарти доказування «обґрунтована підозра» і «розумно вважати» («розумні/обґрунтовані підстави вважати») використовуються у випадках затримання особи та її особистого обшуку за відсутності ймовірної причини для арешту, але при цьому перший підлягає застосуванню у разі переконаності офіцера поліції у тому, що особа вчинила, вчиняє або збирається вчинити злочин, а другий – у разі його переконаності у тому, що особа може бути озброєною. При цьому стосовно застосування стандарту доказування «розумно вважати» («розумні/обґрунтовані підстави вважати»), у ст. 124(1) Модельного КПК США уточнюється, що обшук заарештованої або затриманої особи може проводитися без ордеру за наявності у поліції розумних підстав вважати, що: (i) особа несе, транспортує або має у своєму володінні вогнепальну зброю, вибухові речовини, іншу зброю чи предмети, які можуть бути використані для нападу, самотравмування або травмування іншої особи чи допомогти особі у втечі з місця події; та (ii) обшук забезпечить збереження доказів вчинення злочину у разі, якщо існує безпосередня небезпека, що вони будуть підроблені, вилучені або знищені, перш ніж може бути отриманий ордер від судді [4, р. 198].

Із часом сфера застосування стандарту доказування «обґрунтована підозра» американськими судами була поширена не лише на затримання та особистий обшук особи, але й на деякі інші обмеження її прав, пов'язані з виявленням і розслідуванням злочинів. Зокрема, А.С. Степаненко на основі дослідження практики американських судів до їх числа відносить зупинення транспортного засобу з метою виявлення зброї, затримання особи, у випадку, якщо вона відмовляється ідентифікувати себе, тимчасовий арешт багажу на предмет знаходження наркотиків [1, с. 20-21]. Поряд із цим, Модельний КПК США пов'язує використання стандарту доказування «обґрунтована підозра» з прийняттям низки процесуальних рішень, зокрема щодо: ініціювання прокурором розслідування – ст. 94(1) [4, р. 158], одержання ним ордерів на здійснення доступу до інформації, якою володіє провайдер телекомунаційних послуг – ст. 129(2) [4, р. 208], та на здійснення оперативного збереження майна і заморожування підозрілих операцій – ст. 132(1) [4, р. 208].

Таким чином, сфера застосування стандарту доказування «обґрунтована підозра» у США виступає більш широкою, ніж у Сполученому Королівстві. Зміст вказаного стандарту доказування полягає у тому, що затримання та особистий обшук особи (у США – також у визначених випадках проведення низки інших процесуальних дій, спрямованих на обмеження прав особи, та ухвалення окремих процесуальних рішень) можуть мати місце без одержання ордеру лише за наявності обґрунтованої підозри – переконаності високого ступеня ймовірності у тому, що особа вчинила, вчиняє чи збирається вчинити злочин.

Стандарт доказування «розумно вважати» («reasonable to believe») або «розумні/обґрунтовані підстави вважати» («reasonable grounds to believe») застосовується у кримінальному процесі США і Канади.

У судовій практиці США вказаний стандарт доказування, окрім використання у випадках затримання особи та її особистого обшуку з вказаної вище підстави, також підлягає застосуванню для проведення обшуку транспортного засобу заарештованої особи без одержання ордеру. Так, у справі «Arizona v. Gant» (2009 р.) Верховний Суд США вказав, що офіцер поліції вправі провести обшук транспортного засобу заарештованої особи без отримання ордеру, якщо заарештований перебуває у межах досяжної відстані від його пасажирського салону або розумно вважати, що транспортний засіб містить докази вчинення злочину, у зв'язку з вчиненням якого відбувся арешт [3].

На відміну від судової практики, у Модельному КПК США розмежовуються огляд та обшук транспортного засобу (ст. ст. 126 і 127) та вказується на застосування стандарту доказування «розумні підстави вважати» до проведення його огляду без ордеру як альтернативного стандарту «ймовірна причина». Так, згідно зі ст. 126(2) Модельного КПК США, поліція може провести огляд транспортного засобу без ордеру у разі, коли: (а) наявна ймовірна причина, що злочин був вчинений; та (б) наявна причина вважати, що обшук забезпечить: (і) затримання підозрюваного або його співучасника; або (ii) вилучення та збереження доказів злочину [4, р. 200]. Відповідно до ст. 126(3) Модельного КПК США, поліція також може провести огляд транспортного засобу без ордеру у разі, коли: (а) особа заарештована або затримана у транспортному засобі; та (б) за наявності розумних підстав вважати, що особа несе, транспортує або має у своєму володінні вогнепальну зброю, вибухові речовини, іншу зброю чи предмети, які можуть бути використані для нападу, самотравмування або травмування іншої особи чи допомогти особі у втечі з місця події [4, р. 200].

У кримінальному процесі Канади, як і США, стандарт доказування «розумно вважати» («розумні/обґрунтовані підстави вважати») сформувався у судовій практиці. Ґрунтовне тлумачення стандарту доказування «розумні підстави вважати» надав Верховний Суд Канади у рішенні у справі «Mugesera v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)» (2005 р.), в якому відзначив декілька основних аспектів його розуміння. Так, по-перше, стандарт доказування «розумні підстави вважати» вимагає чогось більшого, ніж простої підозри, але меншого, ніж стандарт, що застосовується в цивільних справах, – баланс ймовірностей; по-друге, розумні підстави існуватимуть за наявності об'єктивної основи для переконаності, що ґрунтується на переконливій і достовірній інформації; по-третє, стандарт доказування «розумні підстави вважати» застосовується тільки до питань факту, у зв'язку з чим під час його використання важливо розрізняти доказування питань фактів і визначення питань права [5].

Стосовно сфери застосування стандарту доказування «розумно вважати» («розумні/обґрунтовані підстави вважати») у кримінальному процесі Канади, В.В. Степаненко на підставі дослідження судової практики виокремлює два випадки його використання: 1) для арешту особи (офіцер поліції може заарештувати особу, якщо має розумні підстави вважати, що ця особа вчинила, вчиняє чи має намір вчинити злочин або що стосовно цієї особи існує ордер на арешт); 2) для одержання ордерів на обшук (для одержання ордеру поліція повинна забезпечити «розумні та ймовірні підстави» для віри, що злочин було вчинено, і докази можна знайти на місці передбачуваного обшуку) [2, с. 137].

Таким чином, зміст вказаного стандарту доказування полягає у тому, що окремі процесуальні дії, які призводять до обмеження прав особи (у США – затримання особи та її особистий обшук у визначених випадках, а також обшук транспортного засобу заарештованої особи, а у Канаді – арешт особи), можуть проводитися без одержання ордеру лише за умови переконаності у наявності підстав «розумно вважати» («розумних/обґрунтованих підстав вважати») – встановлених з високим ступенем ймовірності підстав, які залежать від виду

процесуальної дії, що підлягає проведенню. Такими підставами виступають: у разі арешту особи та її особистого обшуку – переконаність у тому, що особа може бути озброєною (США) або вона вчинила, вчиняє чи має намір вчинити злочин або щодо неї наявний ордер на арешт (Канада), а у разі обшуку транспортного засобу заарештованої особи – переконаність у тому, що він містить докази вчинення злочину, у зв'язку з вчиненням якого відбувся арешт (США). У Канаді зміст цього стандарту доказування дещо уточнюється за рахунок його застосування у ході одержання ордеру на обшук шляхом покладення на поліцію тягаря доказування щодо доведення перед суддею наявності розумних підстав вважати, що внаслідок проведення обшуку можуть бути виявлені докази вчинення злочину.

Стандарт доказування «ймовірна причина» або «достатня підстава» («probable cause»), що використовується у кримінальному процесі США, ґрунтується на Четвертій поправці до Конституції США. Водночас, поняття «ймовірної причини» («достатньої підстави») визначається у ст. 1(36) Модельного КПК США, відповідно до якої ймовірна причина означає об'єктивно обґрунтовану та чітко визначену підозру, що ґрунтується на конкретних фактах та обставинах, що вказують на те, що певна особа могла вчинити злочин [4, р. 37]. При цьому, як вказується у коментарі до вказаної статті, ймовірна причина є більш високим ступенем доказування, ніж обґрунтована підозра, що міститься в ст. 1(40) Модельного КПК США. На відміну від обґрунтованої підозри, ймовірна причина є цілком об'єктивною за своєю природою і вимагає наявності таких фактів, які могли б створити розумне переконання, що злочин був вчинений; інакше кажучи, стандарт ймовірної причини вимагає наявності фактів, які б переконали розумну або розважливу людину у тому, що злочин був вчинений [4, р. 43].

У судовій практиці США сфера застосування стандарту доказування «ймовірна причина» («достатня підстава») не обмежується ухваленням рішень про обшук та арешт. Так, на основі аналізу низки рішень американських судів, А.С. Степаненко відзначає, що наведений стандарт доказування використовується у ході затримання, арешту особи, тримання під вартою, проведення обшуку та виїмки, арешту майна, попереднього судового засідання та розгляду справи великим журі [1, с. 22]. Більш широко сфера використання стандарту доказування «ймовірна причина» («достатня підстава») визначена у Модельному КПК США, який вказує на його застосовність до проникнення й обшуку приміщень і житла – ст. 118(1) [4, р. 189], обшуку особи – ст. 122(2) [4, р. 195], огляду транспортних засобів без ордеру – ст. 126(2) [4, р. 200], їх обшуку без ордеру – ст. 127(2) [4, р. 202], тимчасового вилучення майна – ст. 133(3) [4, р. 215], проведення розшукових та інших технічних заходів як без ордеру, так і на його підставі – ст. ст. 135(1) і 136(1) [4, р. 226-227], розтину трупа та його ексгумації – ст. 145(2) [4, р. 246], арешту особи як без ордеру, так і на його підставі (з одночасним використанням за наявності ордеру на арешт стандарту доказування «розумні підстави») – ст. ст. 170(1) і 171(2) [4, р. 282-284], затримання особи – ст. 177(2) [4, р. 295], застави – ст. 179 [4, р. 296-297], інших обмежувальних заходів, крім затримання – ст. 184(4) [4, р. 300], а також до відмови від права на судове слухання щодо підтвердження обвинувального акту – ст. 199(2) [4, р. 317].

Таким чином, зміст вказаного стандарту доказування полягає у тому, що низка процесуальних дій, які призводять до обмеження прав особи (обшук приміщень, житла й особи, огляд та обшук транспортних засобів без ордеру, тимчасове вилучення майна, розшукові та інші технічні заходи, розтин трупа та його ексгумація, арешт і затримання особи, застава, інші обмежувальні заходи) можуть проводитися лише за наявності «ймовірної причини» («достатньої підстави») – встановленої з високим ступенем ймовірності причини (підстави), що залежить від виду процесуальної дії, що підлягає проведенню. Такими причинами (підставами), як свідчать результати аналізу наведених положень Модельного КПК США, виступають: 1) для проникнення й обшуку приміщень і житла – переконаність у вчиненні злочину конкретною особою та

можливості забезпечення за допомогою обшуку затримання підозрюваного та його співучасників або вилучення і збереження слідів злочину або об'єктів, які мають відношення до розслідування злочину; 2) для обшуку особи – переконаність у можливості забезпечення вилучення та збереження доказів вчинення злочину; 3) для огляду транспортних засобів без ордеру – переконаність у вчиненні злочину; 4) для обшуку транспортних засобів без ордеру – переконаність у вчиненні злочину конкретною особою та можливості забезпечення за допомогою обшуку затримання підозрюваного та його співучасників або вилучення і збереження слідів злочину або об'єктів, які мають відношення до розслідування злочину; 5) для тимчасового вилучення майна – переконаність у тому, що предмет або предмети, які підлягають вилученню, являють собою доходи від злочину, майно, обладнання або інші засоби, використані чи призначені для використання під час вчинення злочину; 6) для проведення розшукових та інших технічних заходів без ордеру – переконаність в існуванні безпосередньої небезпеки для людини (для відкриття листа, пакунку, контейнеру, посылки) і переконаність у тому, що останні містять об'єкти, володіння якими само по собі складає злочин, або об'єкти, які мають відношення до злочину (для утримання листа, пакунку, контейнеру, посылки); 7) для проведення розшукових та інших технічних заходів на підставі ордеру – переконаність у тому, що підозрюваний вчинив або має намір вчинити злочин чи бере участь у кримінальній діяльності, яка має відношення до злочину; 8) для розтину трупа та його ексгумації – переконаність у тому, що смерть настала внаслідок вчинення злочину або пов'язана з його вчиненням; 9) для арешту особи без ордеру – переконаність у вчиненні нею злочину та ймовірності того, що до одержання ордеру вона втече або знищить, приховає, пошкодить або фальсифікує докази вчинення злочину, здійснюватиме тиск, маніпулювання чи іншим чином вплине на свідків, потерпілого або співучасника, чи переконаність у тому, що підозрюваний порушив покладений на нього обмежувальний захід; 10) для арешту особи на основі ордеру – переконаність у вчиненні нею злочину; 11) для затримання особи – переконаність у тому, що підозрюваний втече, щоб уникнути кримінального провадження, знищить, приховає, пошкодить або фальсифікує докази вчинення злочину, здійснюватиме тиск, маніпулювання чи іншим чином вплине на свідків, потерпілого або співучасника, вчинить злочин, у тому числі повторно, завершить спробу його вчинення або вчинить злочин, який погрожував скоїти, якщо буде звільнений, а також переконаність в існуванні загрози громадській безпеці, якщо підозрюваний залишиться на свободі; 12) для застосування застави – переконаність у тому, що підозрюваний або обвинувачений вчинив злочин; 13) для застосування інших обмежувальних заходів, крім затримання – переконаність у тому, що вони є необхідними для забезпечення присутності підозрюваного або обвинуваченого у судовому розгляді, цілісності доказів, пов'язаних зі ствердженням злочином або безпеки потерпілого, свідка та інших осіб, які мають відношення до провадження; 14) для відмови від права на судові слухання щодо підтвердження обвинувального акту – переконаність у тому, що підозрюваний вчинив злочин, вказаний в обвинувальному акті.

Висновки. Стандарти доказування «обґрунтована підозра», «розумні підстави вважати» та «ймовірна причина» застосовуються у кримінальному процесі країн англосаксонської правової системи у ході проведення окремих процесуальних дій або ухвалення окремих процесуальних рішень. При цьому кожному з них притаманні власні сфера застосування і зміст, визначені або у положеннях кримінального процесуального законодавства, або у судовій практиці. Вказані стандарти доказування вимагають меншого ступеня ймовірності, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення, ніж стандарти доказування, які підлягають застосуванню під час постановлення кінцевих процесуальних рішень (зокрема, «поза розумним сумнівом» і «баланс ймовірностей»). У зв'язку з цим стандарти доказування «обґрунтована підозра», «розумні

підстави вважати» та «ймовірна причина» виступають, по суті, допоміжними по відношенню до наведених основних стандартів. Із урахуванням необхідного ступеня ймовірності, вони також перебувають у тісному ієрархічному зв'язку: найменшого її ступеня потребує стандарт доказування «обґрунтована підозра», більш високого – «розумні підстави вважати» і ще більш високого – «ймовірна причина».

Список використаних джерел

1. Степаненко А.С. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом» у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. 234 с.
2. Степаненко В.В. Стандарти доведення в кримінальному судочинстві Канади. *Юридичний бюлетень*. 2016. Вип. 3. С. 133-138.
3. *Arizona v. Gant* 556 U.S. 332 (2009). URL: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/556/332.html>.
4. Model Codes for Post-Conflict Criminal Justice. Volume II. Model Code of Criminal Procedure. Edited by Vivienne O'Connor and Colette Rausch with Hans-Joerg Albrecht and Goran Klemencic. Washington: Unites States Institute of Peace Press, 2008. 554 p.
5. *Mugesera v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)* [2005] 2 S.C.R. 100, 2005 SCC 40. URL: <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/2273/index.do>.
6. Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE). Codes of practice. Code A 2015. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/414195/2015_Code_A_web-19-03-15.pdf.
7. *Terry v. Ohio* 392 U.S. 1 (1968). URL: <https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/392/1>.

References

1. Stepanenko A.S. Standart dokazuvannia «poza rozumnym sumnivom» u kryminalnomu provadzhenni: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Odesa, 2017. 234 s. (in Ukrainian).
2. Stepanenko V.V. Standarty dovedennia v kryminalnomu sudochynstvi Kanady. *Yurydychnyi biuleten*. 2016. Vyp. 3. S. 133-138. (in Ukrainian).
3. *Arizona v. Gant* 556 U.S. 332 (2009). URL: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/556/332.html>.
4. Model Codes for Post-Conflict Criminal Justice. Volume II. Model Code of Criminal Procedure. Edited by Vivienne O'Connor and Colette Rausch with Hans-Joerg Albrecht and Goran Klemencic. Washington: Unites States Institute of Peace Press, 2008. 554 p.
5. *Mugesera v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)* [2005] 2 S.C.R. 100, 2005 SCC 40. URL: <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/2273/index.do>.
6. Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE). Codes of practice. Code A 2015. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/414195/2015_Code_A_web-19-03-15.pdf.
7. *Terry v. Ohio* 392 U.S. 1 (1968). URL: <https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/392/1>.

Надійшла до редакції 16 травня 2019 р.

